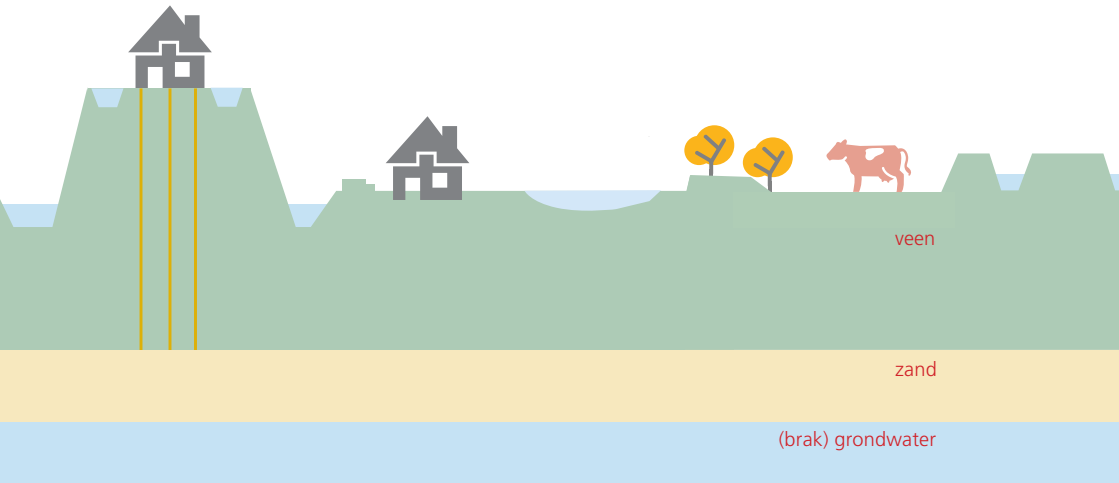

Bewegen op slappe bodem

Met droge voeten leven op slappe bodem doen we al eeuwenlang. Op veen en op slappe klei. Het kunnen regelen van de hoogte van het grondwater (in het landelijke gebied) of van het maaiveld (in het bebouwde gebied) was daarvoor essentieel. Wat begon vanuit de kracht van het zich kunnen aanpassen aan een lastige natte omgeving, ontwikkelde zich gaandeweg tot een gebruik dat als normaal gezien wordt.

Het reguleren van het grondwaterpeil of van de maaiveldhoogte blijkt echter grenzen te hebben en die eindigheid is in sommige gebieden al voelbaar. Er zijn *fysieke* en *menselijke* grenzen.

Fysieke omdat er bij peilaanpassingen uiteindelijk geen bodem overblijft door oxidatie van het veen of, in het geval van slappe klei, omdat door belasting en inklinking de bodem letterlijk onder water verdwijnt.

provincie **HOLLAND**
ZUID

Het programma Bodemdaling is een van de activiteiten van de provincie om tot een Adaptieve Delta te komen.

Bewegen op slappe bodem!

Van een *menselijke* grens is sprake als de investeringen van gemeenschapsgelden, voor peilverlaging of maaiveldophoging, niet meer in verhouding staan met de maatschappelijke en individuele baten.

De mate waarin deze eindigheid zich manifesteert verschilt per gebied en in de tijd. In een aantal gebieden vraagt de situatie om een acute aanpak en in andere gebieden kan men nog jaren met de gebruikstraditie voort.

Wat nu? Er is niet één pasklare oplossing. De uitdaging aan alle betrokkenen is om 'de kracht van het aanpassen aan lastige situaties' weer aan te boren, om uit de gebruikstradities te stappen en te zoeken naar wat wél kan. Uiteraard in relatie tot de urgentie ter plaatse. De uitdaging is: **Bewegen op slappe bodem!**

Bewegen doe je niet alleen

Meerdere partijen zijn bij de uitdaging 'bewegen op slappe bodem' betrokken. Denk aan eigenaren, gebruikers, gemeenten, waterschappen en provincies. Elke partij heeft daarbij een eigen positie en een eigen rol. Een kenmerk van de situatie is dat niet één partij het probleem alleen kan oplossen. Ze hebben elkaar nodig. Het meest kansrijk is als de partijen, vanuit hun eigen perspectief en eigen rol, bijdragen aan de zoektocht naar en vormgeving van noodzakelijke veranderingen.

Provincie Zuid-Holland beweegt

Het is een geheel nieuwe uitdaging; de eindigheid van normaal geacht gebruik, meerdere betrokken partijen, diverse eigen rollen en niet één probleemeigenaar. Bij elkaar is dat geen eenvoudige context om te zoeken naar hoe om te gaan met deze eindigheid. Daarnaast maakt beëindiging van wat normaal geacht wordt vaak emoties los; van het gevoel recht te hebben op wat gewoon was tot gevoelens van verlies en teleurstelling.

De provincie Zuid-Holland wil helpen om het proces van 'bewegen op slappe bodem' vorm te geven en te ondersteunen. Het merendeel van de provincie bestaat uit slappe bodem en er wordt een vitale en duurzame toekomst voor de provincie beoogd. De provincie wil daarom graag een rol vervullen in het verbinden van ideeën en partijen en met het inzetten van expertise, kennis en netwerken. Met andere partijen onderzoeken wat kan en hoe dat te bereiken valt. Geen blauwdrukken, geen kant en klare plannen, wel de wil om nieuwe kansrijke ideeën tot ontwikkeling te krijgen: **Bewegen op slappe bodem!**

Dit is een product van het programmateam Bodemdaling van de provincie Zuid-Holland